

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA

MARIBOR

**ORGANIZACIJA IN IZVEDBA PRODUKCIJE
GLASBENEGA ALBUMA HEARD YA SAY!
SKUPINE HAPPY OL'MCWEASEL**

Kandidat: Aleš Pišotek

Vrsta študija: študent izrednega študija

Študijski program: Medijska produkcija

Mentor predavatelj: mag. Irena Bedrač

Mentor v podjetju: mag. Primož Zajšek

Lektor: Dragica Turjak, prof. slovenščine in ruščine

Maribor, 2016

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani Aleš Pišotek sem avtor diplomskega dela z naslovom Organizacija in izvedba produkcije glasbenega albuma Heard Ya Say! skupine Happy ol'McWeasel, ki sem ga napisal pod mentorstvom mag. Irene Bedrač.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predložena delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia Maribor,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/2013 in 56/2015); (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia Maribor skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32.a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia Maribor objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Maribor, februar 2016

Podpis študenta:

ZAHVALA

Iskrena zahvala moji mentorici mag. Ireni Bedrač za vse nasvete, pomoč in vodenje pri izdelavi diplomske naloge.

Zahvaljujem se skupini Happy ol'McWeasel za vso podporo.

Zahvaljujem se Dragici Turjak, prof. slovenščine in ruščine, za jezikovni pregled.

Posebna zahvala gre Jasmini in mojim staršem za spodbudo in pomoč skozi vsa leta študija.

Hvala tudi sodelavcema Ireni Sirk in Urošu Kuharju.

POVZETEK

V diplomski nalogi želim na primeru albuma *Heard Ya Say!* skupine Happy ol'McWeasel podrobno predstaviti organizacijo in izvedbo produkcije glasbenega albuma v lastni režiji, in dokazati, da lahko glasbena skupina z lastnim znanjem in z omejenimi sredstvi izda dober in komercialno uspešen studijski material.

Z organizacijskega vidika bom predstavil faze delovnega procesa produkcije studijskega albuma od zasnove do končnega izdelka in s tem osvetlil prednosti in slabosti pristopa »naredi sam« ter iz izkušenj in ugotovitev poskušal navesti predloge za izboljšanje procesa v prihodnje.

Pri izvedbeni plati produkcijskega procesa se bom dotaknil ključnih tehničnih podrobnosti, od uporabljene glasbene in studijske opreme, delovnega procesa snemanja v studiu in znanja, potrebnega za izvedbo takšnega projekta.

Ključne besede: produkcija, organizacija, studijski album, glasbena oprema, studijska oprema, snemalni programi, inštrumenti, snemanje

ABSTRACT

ORGANIZATION AND EXECUTION OF PRODUCTION OF HAPPY OL'MCWEASEL'S STUDIO RECORD HEARD YA SAY!

Production of a music studio album is a difficult task, especially if the band decides to do it on their own. This paper serves as a presentation of organizational and technical endeavors which the band Happy ol'McWeasel had to take in order to make our second record, titled Heard Ya Say!, with our own knowledge, experience and equipment.

Based on the organizational point of view I will describe the production process of the album and how the technical component affects organization.

During the process I will also highlight the benefits as well as disadvantages of the independent production and will try to present the solutions for the problems we've encountered.

Keywords: production, studio album, organization, production process, instruments, equipment, record, recording, audio editing software

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	8
1.1	OPIS PODROČJA IN OPREDELITEV PROBLEMA	8
1.2	NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE.....	9
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE	9
1.4	UPORABLJENE RAZISKOVALNE METODE	10
2	OPREDELITEV ORGANIZACIJE V MEDIJSKI PRODUKCIJI.....	11
3	ORGANIZACIJA PRODUKCIJE ALBUMA "HEARD YA SAY".....	13
3.1	OPREDELITEV OBSEGA PROJEKTA	13
3.2	PRIPRAVA PRODUKCIJSKEGA NAČRTA IN TERMSKEGA NAČRTA	18
3.3	ZAGOTOVITEV SREDSTEV ZA REALIZACIJO PRODUKCIJE	19
3.3.1	<i>Zagotovitev uporabe snemalnega studia</i>	<i>20</i>
3.3.2	<i>Zagotovitev potrebne glasbene in ostale tehnične opreme</i>	<i>20</i>
3.4	DOKUMENTACIJA PROJEKTA	21
4	PRODUKCIJA	23
4.1	PRIPRAVA SNEMALNEGA MATERIALA	23
4.2	PRIPRAVA SNEMALNEGA STUDIA	23
4.3	POSTAVITEV SNEMALNE IN GLASBENE OPREME	25
4.4	ORGANIZACIJA IN IZVEDBA SNEMALNIH SEJ.....	30
4.4.1	<i>Snemanje bobnov.....</i>	<i>31</i>
4.4.2	<i>Bas in električna kitara.....</i>	<i>33</i>
4.4.3	<i>Snemanje akustičnih inštrumentov in vokalov</i>	<i>35</i>
4.5	POSTPRODUKCIJA.....	37
4.5.1	<i>Urejanje in mešanje posnetkov.....</i>	<i>37</i>
4.5.2	<i>Mastering.....</i>	<i>39</i>
5	PRIPRAVE NA IZDAJO ALBUMA.....	40
5.1	UREJANJE BIROKRACIJE IN DISTRIBUCIJE	40
5.2	GRAFIČNA PODOBA IN TISK.....	41
5.3	PROMOCIJA IZDAJE ALBUMA	42
6	SKLEP	44
7	VIRI	46
8	PRILOGE.....	48

KAZALO SLIK

SLIKA 1: PRIKAZ KATEGORIZIRANJA DIGITALNE GLASBE NA APPLE ITUNES	15
SLIKA 2: NASLOVNICA PRVEGA ALBUMA SKUPINE HAPPY OL'MCWEASEL	16
SLIKA 3: PREDSTAVITEV STUDIA EPIX PRODUCTIONS.....	20
SLIKA 4: PREDSTAVITEV STUDIJSKE OPREME STUDIA EPIX PRODUCTIONS	21
SLIKA 5: PRIMER ORGANIZACIJE NALOG V GOOGLE OKOLJU	22
SLIKA 6: PRIKAZ DELA POSTAVITVE MIKROFONOV (SNEMANJE BOBNOV)	24
SLIKA 7: POSTAVITEV SNEMALNE OPREME V KONTROLNI SOBI	25
SLIKA 8: SNEMALNA KARTICA RME UFX V POVEZAVI S KOMPRESORJEM.....	26
SLIKA 9: BAS OJAČEVALEC AMPEG SVT-4 PRO.....	27
SLIKA 10: KITARSKI OJAČEVALCI PRI SNEMANJU ALBUMA HEARD YA SAY	28
SLIKA 11: POSTAVITEV BOBNARKEGA SETA ZA SNEMANJE ALBUMA	29
SLIKA 12: ASISTENT PRODUCENTA PRI PRIPRAVI PROJEKTA V PROGRAMSKEM OKOLJU CUBASE 7	31
SLIKA 13: SNEMALNA SEJA BOBNOV	32
SLIKA 14: UGLAŠEVANJE KITARE PRED SNEMALNO SEJO	34
SLIKA 15: DELO PRODUCENTA	36
SLIKA 16: MIKSANJE ALBUMA V PROGRAMSKEM OKOLJU CUBASE	38
SLIKA 17: FINSKI STUDIO ZA MASTERING FINNVOX	39
SLIKA 18: PRIMER OBRAZCA ZA PRIJAVO AVTORSKEGA DELA.....	40
SLIKA 19: GRAFIČNA PODOBA ALBUMA, UPORABLJENA NA SPLETNI STRANI SKUPINE	42
SLIKA 20: NASLOVNICA ALBUMA HEARD YA SAY!	43

KAZALO TABEL

TABELA 1: PRIMERJAVA KLASIČNIH FORMATOV GRAMOFONSKIH PLOŠČ	14
TABELA 2: PRIMERJALNA TABELA STROŠKOV (OPOMBA: ZARADI VAROVANJA PODATKOV JE VSEM CENAM V TABELI DODANO ODSSTOPANJE V VIŠINI 20%. PRIMERJALNA CENA JE ARITMETIČNA SREDINA CEN STUDIEV, KI ZARADI POSLOVNIH RAZLOGOV NISO NAVEDENI)	17
TABELA 3: TERMINSKI NAČRT PRODUKCIJE GLASBENEGA ALBUMA HEARD YA SAY!	19

1 UVOD

Moja glasbena kariera se je pričela v mojem 16. letu starosti, ko sta mi starša za rojstni dan kupila prvo kitaro. Kmalu smo s prijatelji ustanovili glasbeno skupino, v kateri smo preigrali priredbe uveljavljenih punk in metal skupin pa tudi nekaj avtorskih skladb. Od tam me je pot vodila skozi številne projekte: v glasbenih skupinah, kasneje organiziranje in vodenje prireditev in organizacija turnej. Ob tem sem spoznal, da me organizacija v medijski produkciji zelo zanima.

Iz izkušenj, ki sem si jih pridobil skozi leta udejstvovanja v glasbi, je name največji vtis pustila produkcija glasbe. Poleg številnih demo posnetkov, ki smo jih s skupinami, v katerih sem igral, posneli, sem do sedaj imel priložnost biti del produkcijskega procesa treh studijskih albumov.

V diplomski nalogi želim opisati produkcijski proces aktualnega glasbenega albuma skupine, v kateri sem aktiven že od leta 2008, iz organizacijskega in izvedbenega vidika, in s tem predstaviti pristop, ki ga je skupina brez zaledja založbe pri produkciji ubrala, ter njegove prednosti in slabosti. Zaradi specifične narave teme diplomske naloge bo velika večina ugotovitev izhajala iz lastnih izkušenj, ki sem jih pridobil med produkcijo albuma in skozi leta udejstvovanja v skupini.

1.1 Opis področja in opredelitev problema

Glasbeni albumi so že od nekdaj gonilo prepoznavnosti in popularnosti glasbenih skupin. Z vsakim izdanim albumom skupina razširi repertoar skladb in razvija svoj prepoznaven stil. Glasbeni album predstavlja za skupino neko zaključeno celoto določenega glasbenega obdobja v njeni karieri.

Ustaljena praksa na tem področju je najem glasbenega studia in producenta za produkcijo albumov ter podpis pogodbe z založbo za promocijo in distribucijo, kar pa je za veliko večino manj znanih glasbenih skupin prevelik finančni zalogaj. Vendar pa, kot so se z razvojem informacijskih tehnologij povečale možnosti distribucije glasbe, je tudi kvalitetna produkcija postala cenovno dostopnejša. Zato se v današnjem času zelo veliko glasbenih skupin odloča za samo promocijo in samo izdajo albumov, pa tudi za lastno, »domačo« studijsko produkcijo glasbe, kar se odraža v spremembah v organizacijskih in delovnih procesih na teh področjih. V

moji diplomski nalogi se osredotočam na organizacijsko plat produkcije glasbenega albuma, ki jo je skupina izpeljala v lastni režiji in v njej predstavljam prednosti in slabosti takšnega pristopa, poleg tega pa se dotaknem še izvedbene tehnične plati snemanja albuma.

Delovni proces produkcije glasbenih albumov je zapleten tako z ustvarjalnega kot tehničnega in organizacijskega vidika. Povprečen poslušalec nima vpogleda v ta proces in se posledično ne zaveda, da izdati kakovosten izdelek predstavlja za skupino zahteven projekt, poln organizacijskih, tehničnih, logističnih in ustvarjalnih komponent, katerih visoka kakovost izvedbe je ključnega pomena za dosego cilja.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve

V diplomskem delu se osredotočam na organizacijski del produkcije albuma *Heard Ya Say!*, ki smo ga s skupino *Happy ol'McWeasel* izdali marca 2015. Namen je predstaviti organizacijo ter izvedbo delovnega procesa tehničnega in ustvarjalnega dela produkcije. Posebnost pri ustvarjanju tega albuma je, da smo album v celoti tako z glasbeno ustvarjalnega kot tehničnega vidika ustvarili sami.

Cilj je dokazati, da lahko vsaka glasbena skupina z minimalnim finančnim vložkom ustvari kvaliteten izdelek. Za dosego tega cilja je pomembna le glasbena in organizacijska kreativnost.

1.3 Predpostavke in omejitve

Izhajal sem iz predpostavke, da delovni proces produkcije glasbenega albuma zahteva dobro pripravljene izvajalce in glasbeni material, na podlagi katerega bo produkcija tekla. Z organizacijskega vidika je potrebno poskrbeti za terminski plan in za realizacijo postavk v planu med samo produkcijo. Ker produkcija poteka na več področjih hkrati, ki so med seboj soodvisna, je poleg dobre tehnične opreme za zagotovitev dobrega izdelka nujna tudi dobra organizacija.

Omejitve: za uspešno izvedbo takšnega projekta je potrebna predanost in ljubezen do dela vseh sodelujočih. Če kdo v skupini zaradi pomanjkanja predanosti projektu ali iz kakršnih koli drugih razlogov ne opravlja svoje naloge po svojih najboljših močeh, trpi celoten proces. Velikokrat pa se kot omejitve pojavijo tudi pomanjkanje tehnične in glasbene teoretične podkovanosti, čeprav je danes dostopnost informacij na teh področjih velika.

1.4 Uporabljene raziskovalne metode

Pri diplomski nalogi sem uporabil spletne vire in strokovno literaturo s področja snemalnih studiev in organizacije medijske produkcije.

Uporabil sem naslednje metode raziskovanja:

- metoda pridobivanja informacij s spletnih virov in iz strokovne literature,
- metoda pridobivanja informacij iz obstoječe dokumentacije projekta,
- metoda opisovanja in opazovanja: opisal bom organizacijski del projekta produkcije studijskega albuma,
- metoda analiziranja in vrednotenja pridobljenih podatkov.

V veliki meri sem črpal iz lastnih izkušenj v medijski produkciji, ki sem jih pridobil kot dolgoletni član skupine, ki ima v svoji glasbeni karieri za sabo dve izdaji albumov (No Offence – 2012 in Heard Ya Say! – 2015) in štirih singlov, podprtih z videospoti, ki so bili v celoti ali delno producirani s strani skupine.

2 OPREDELITEV ORGANIZACIJE V MEDIJSKI PRODUKCIJI

Splošna opredelitev organizacije kot sposobnosti upravljanja dobrin z namenom uresničitve zastavljenih ciljev v medijih zajema upravljanje in vodenje produkcijskega procesa (Bedrač & Veber Rasiewicz, 2009). Produkcijski proces je sestavljen iz stopenj, ki so potrebne za stvaritev medijskih produktov, od ideje do končnega izdelka. Proces se lahko nanaša na katerikoli tip medijske produkcije, vključno s filmsko, video, televizijsko in avdio produkcijo. Ločimo tri glavne stopnje: predprodukcijo, produkcijo in postprodukcijo. Vsebinsko se stopnje razlikujejo glede na tip produkcije, v katerem se pojavljajo, v glavnem pa vsebujejo načrtovanje (predprodukcija), snemanje (produkcija) in urejanje posnetega materiala (postprodukcija). V podporne stopnje, ki so s produkcijo povezane posredno, štejemo še management, ki skrbi za zagotovitev in upravljanje z sredstvi in distribucijo, ki poskrbi za dostavo vsebine občinstvu (Media college, 2016).

Poslanstvo organizacije v medijski produkciji je uspešno predvideti in zagotoviti optimalno izrabo razpoložljivih virov v posameznih stopnjah produkcijskega procesa in s tem doseči zadane cilje projekta. Izvedbo produkcijskega procesa moramo predvideti z ustreznimi organizacijskimi deli, s katerimi natančno opredelimo in določimo celoten projekt oziroma proizvodni sistem vključno z vsemi dejavnostmi, ki so potrebne, zagotovimo finančne vire, vhode projekta (materiale, energije, znanje, tehnologijo), prostor, opremo, pripomočke, usposobljen kader, opredelimo sistem za spremljanje projekta in kontrolo kakovosti, po končani produkciji pripravimo poročilo in končni obračun in ne nazadnje zagotovimo arhiviranje izdelkov ter njihovo distribucijo. Organizacija se tako začne že s pretvorbo ideje v projektno dokumentacijo, kjer se predvidi obseg projekta in določi vsebino posameznih stopenj projekta ter poda naloge med sodelujoče. Organizacija in pristop k delu se lahko zelo razlikuje glede na naravo projekta in okolje, v katerem se projekt izvaja (Bedrač & Veber Rasiewicz, 2009). V podjetjih je organizacija vezana na hierarhično zasnovo zaposlenih in vodstva v podjetju, kar se odraža v načinu upravljanja in vodenja procesa. Tudi segment v medijski produkciji, v katerem poteka produkcijski proces, ima zelo velik vpliv na obliko organizacije, ki bo za izvedbo le-tega primerna. Faze procesa snemanja visoko proračunskega filma se zelo razlikujejo od faz snemanja glasbenega albuma t.i. »garažne« skupine in procesa zahtevata

drugačen organizacijski pristop. Skozi zgodovino so se v svetovnem gospodarstvu pojavljale različne oblike organizacij, od mehanične organizacije, značilne za obdobje po industrijski revoluciji, ki je v ospredje postavljala prilagajanje strojem, znanstveno-mehanične organizacije, ki kot nadgradnja mehanične organizacije uvede natančne meritve faz delovnega procesa in strogo ločevanje upravljanja organizacije in izvedbenih del, do sodobne ustvarjalne organizacije, ki ima poslanstvo spodbujanje idej vseh sodelujočih v delovnem procesu. Ravno ustvarjalne organizacije v kombinaciji z razvojem humanih pristopov k organizaciji dela, ki zagovarjajo kakovost odnosov med ljudmi in udobje delovnega mesta, so v današnjem času, ki od združb zahteva visoko storilnost in konstantno konkurenčnost, najuspešnejše (Bedrač & Veber Rasiewicz, 2009). Zato menim, da je ustvarjalni sistem organizacije za medijsko produkcijo, kjer je ustvarjalnost sodelujočih ključnega pomena za uspeh, najprimernejši.

Organizacijo produkcijskega procesa snemanja albuma, ki jo v diplomski nalogi opisujem, bi lahko opredelil kot ustvarjalno organizacijo s težnjo po humanih pristopih k delu (Bedrač & Veber Rasiewicz, 2009), vendar ker je produkcijski proces tekel v okviru glasbene skupine, ki je nastala in ustvarja ljubiteljsko, in v kateri smo vsi člani enakopravni, čeprav produkcijski proces ni vezan na hierarhično zasnovo sodelujočih, kot je v navadi v podjetjih. Zaradi tega, in ker smo celotno produkcijo izpeljali v lastni režiji, so se tako v organizacijskem kot v izvedbenem delu pojavile številne posebnosti in zanimivosti, ki jih v diplomski nalogi prav tako predstavljam.

3 ORGANIZACIJA PRODUKCIJE ALBUMA "HEARD YA SAY"

3.1 *Opredelitev obsega projekta*

Ko se glasbena skupina odloči posneti nastali material, mora pred samo produkcijo sprejeti kar nekaj odločitev. Glede na količino pripravljenega materiala določi format dolžine posnetka. Od formata je odvisno, v kakšni obliki bo skupina posneti material izdala in s tem predstavila občinstvu. Še iz časov glasbenih plošč (vinilk) posnetke kategoriziramo v tri glavne skupine, ki so že takrat določale dolžino formatov plošč in so zaradi pripravnosti danes v splošni uporabi kategoriziranja dolžine glasbenih posnetkov tudi na modernih medijih, kot so CD in digitalno distribuirana glasba. LP ali longplay¹ je s svojim pojavom formata glasbene plošče z dobrimi 40 minutami trajanja od leta 1948 dalje sinonim za glasbeni album in je poleg singla najpogostejša oblika izdajanja glasbe ter med poslušalci tudi najbolj priljubljena. Poleg omenjenega singla, ki po navadi zajema naslovno skladbo in še eno ali dve podporni skladbi, je v širši uporabi še EP (»extended play«), posnetek, ki zajema več glasbenega materiala kot single, ampak je po navadi prekratek, da bi ga lahko kvalificirali kot polnopravni studijski album, torej LP (Record collector's guild, 2016).

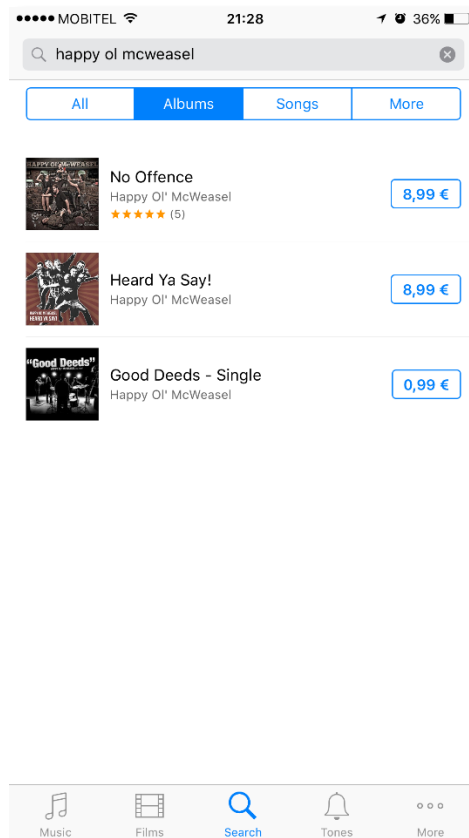
¹ Gramofonska plošča s premerom 30 cm, velika plošča (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU - Portal BOS, 2016).

Tabela 1: Primerjava klasičnih formatov gramofonskih plošč

Velikost plošče	Hitrost obratov	Približna dolžina trajanja posnetka	Naziv
12"(30 cm)	33 $\frac{1}{3}$	40 minut (20 minut na stran plošče)	LP
7" (17,5 cm)	45	8 minut (4 minute na stran plošče)	EP (v primeru, da so na posnetku več kot tri skladbe)
7" (17,5 cm)	45	8 minut (4 minute na stran plošče)	SINGLE (v primeru, da so na posnetku največ tri skladbe)

Vir: (Record collector's guild, 2016)

Tak model kategoriziranja so povzele tudi moderne digitalne distribucije, kot so iTunes, Amazon Music, CD BABY in ostale.



Slika 1: Prikaz kategoriziranja digitalne glasbe na Apple iTunes

Vir: (Apple Music, 2016)

Ker pri izdajah posnetega materiala vedno stremimo h kvaliteti, in ker smo od izdaje prvega albuma leta 2012 imeli že veliko novih skladb, smo se odločili za studijski album LP, saj ima tako poslušalec občutek, da je za denar, ki ga je namenil za nakup posnetka, zares dobil zajetno količino kvalitetno posnete glasbe. Za cilj smo si zastavili studijski album z dvanajstimi skladbami, ki so predstavljale okoli štirideset minut predvajanja.



Slika 2: Naslovnica prvega albuma skupine Happy ol'McWeasel

Vir: (Happy ol'McWeasel, 2016)

Naslednja pomembna odločitev je bila izbira studia in producenta. Čeprav imamo v skupini člana, ki se profesionalno ukvarja z glasbeno produkcijo in je lastnik glasbenega studia, smo preučili tudi možnosti uporabe tujih studiev in sodelovanja z zunanjim producentom. Eden izmed razlogov za to je bilo dejstvo, da smo že prvi album posneli v tem studiu in čeprav je bil izdelek na ravni kvalitete izdelkov svetovnega merila, se je porajalo mnenje, da bi na produkcijo pozitivno vplival zunanji doprinos. Vendar je po raziskavi trga glede na naše finančne zmožnosti in potrebe, splošno zasičenost osebnih urnikov ter namena dokončati kompozicije nekaterih skladb v studiu, največjo vlogo igrala terminska fleksibilnost in razpoložljivost studia,

zato smo se na koncu odločili za preverjen pristop. Tako smo izbrali Epix Productions ², studio v lasti in pod vodstvom našega člana Martina Bezjaka, ki pozna želje in cilje skupine, in ki ima ob enem znanje in izkušnje v vlogi producenta.

Po uspešni izbiri studia je bilo potrebno določiti še časovni obseg projekta in si zastaviti predvidene terminske okvirje stopenj produkcijskega procesa, kar smo vključili v produkcijski načrt, ki ga predstavljam v nadaljevanju. Časovni obseg celotnega produkcijskega procesa od začetka produkcije do izdaje albuma smo okvirno določili na šest mesecev in je trajal med septembrom 2014 in marcem 2015.

Na koncu smo na podlagi odločitev in produkcijskega načrta (ki je bil zastavljen okvirno in je bil v tem času še v nastajanju) uokvirili tudi predvidene stroške produkcije v preprosti kalkulaciji stroškov. Večinski del stroškov produkcije albuma je predstavljalo dogovorjeno plačilo producenta in studia ter tisk naklade albuma. Stroški potrošnega materiala so bili zanemarljivi.

Tabela 2: Primerjalna tabela stroškov (Opomba: zaradi varovanja podatkov je vsem cenam v tabeli dodano odstopanje v višini 20%. Primerjalna cena je aritmetična sredina cen studiev, ki zaradi poslovnih razlogov niso navedeni)

Postavka	Stroški albuma Heard Ya Say	Primerjava cen glede na redne ponudbe studiev v Sloveniji
Najem studia(1 mesec, 22 delovnih dni):	1.500 €	6.500 €
Delo producenta:	800 €	2.000 €
Mastering:	1.500 €	1500€-3000€
Tisk albuma (naklada 2000 kosov):	1.800 €	1.800 €
Stroški potrošnega materiala:	400 €	400 €

Vir: (Lasten, 2016)

² Manjši, cenovno dostopnejši glasbeni studio z enim zaposlenim, s sedežem v Spodnjem Dupleku. Studio se osredotoča na trg manj in srednje znanih slovenskih pop in rock izvajalcev, katerim nudi najem studijskih prostorov, opreme, kot tudi producerskih storitev.

Zardi takšnega pristopa so na koncu skupni stroški projekta znašali manj, kot so cene najemov profesionalnih studiev, ki pri takšnem obsegu dela hitro narastejo v segment štirimestnih števil. To je med drugim tudi eden od razlogov, zakaj se danes vse več glasbenih skupin odloča za domačo produkcijo.

3.2 Priprava produkcijskega načrta in terminskega načrta

Kot skupina smo se že pri produkciji prvega albuma naučili, da predstavlja dobro izdelan produkcijski organizacijski načrt velik korak do uspeha. Ker je bilo nalog, vključno z izdelavo načrta, zelo veliko, je bilo potrebno že na začetku med člane zasedbe okvirno porazdeliti zadolžitve. Za vodenje organizacijskega dela produkcije je poskrbel pevec skupine s podporo ostalih članov, medtem ko je tehnični del produkcije vodil violinist, ki je v projektu opravljal tudi nalogo producenta. Produkcijski načrt smo izdelali s časovnico v mislih in ga razdelili na tri dele: predprodukcija, produkcija in postprodukcija ter dejavnosti ob izidu albuma. Za vsak del smo določili naloge posameznih članov, ki jih je bilo za doseg zastavljenih ciljev v posameznih delih potrebno opraviti in jih terminsko umestili na časovnico. Okvirno smo za vsakega od treh delov produkcije določili tudi potrebno opremo, pripomočke, znanje in ostala sredstva, ki so bila potrebna za uspešno izvedbo.

Tabela 3: Terminski načrt produkcije glasbenega albuma Heard Ya Say!

Opravilo / teden	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Priprava materiala za snemanje															
Izdelava terminskega načrta															
Kalkulacija stroškov															
Priprava tehnične glasbene opreme															
Priprava studia															
Postavitev glasbene opreme															
Snemanje bobnov															
Snemanje bas kitare															
snemanje električnih kitar															
Snemanje akustičnih inštrumentov															
Snemanje vokalov															
Urejanje (editing) posnetkov															
Miksanje albuma															
Mastering albuma															
Izdelava grafične podobe albuma															
Dejavnosti ob izidu albuma															
Izid albuma in predstavitveni koncert															

Vir: (Lasten, 2016)

3.3 Zagotovitev sredstev za realizacijo produkcije

Čeprav imamo za podporne dejavnosti skupine registrirano društvo in imamo zato možnost pridobivanja finančnih sredstev iz javnih razpisov in natečajev, smo imeli to srečo, da smo lahko album v celoti financirali iz lastnih akumuliranih sredstev, pridobljenih iz številnih koncertov, s katerimi smo promovirali naš prvi album. Veliko glasbenih skupin obstaja v konstantni denarni stiski, saj so koncerti slabo plačani, prodaja albumov ne dosega kritične mase, stroški potrošnega materiala, vzdrževanja opreme in najema prostorov za vaje pa so vedno višji. Izdaja studijskega albuma je zato še danes, kljub dostopnejši tehnologiji in nižji ceni studijskih ur, za skupino svojevrsten dosežek.

3.3.1 Zagotovitev uporabe snemalnega studia

V snemalnem studiu Epix Productions smo rezervirali več terminov med septembrom 2014 in januarjem 2015. Studio preverjeno ustreza tehničnim potrebam skupine za izvedbo produkcije studijskega albuma. Za producenta smo izbrali člana naše skupine, ki ima pri produkciji studijskih glasbenih albumov večletne izkušnje.



Slika 3: Predstavitev studia EPIX PRODUCTIONS

Vir: (Epix Productions, 2016)

3.3.2 Zagotovitev potrebne glasbene in ostale tehnične opreme

Pred snemanjem je potrebno predvideti in na podlagi tega zagotoviti vso primerno opremo, od inštrumentov, ojačevalcev, dodatne glasbene opreme (efekti, kitarski, bas zvočniki) do mikrofонов, primernih snemalnih enot, računalniške strojne in programske opreme in drugo (kabli, igralni pripomočki, strune, itd.).

Da v organizaciji ni prihajalo do zmede in nepotrebnega zaostanka v časovnem planu, je vsak član zasedbe poskrbel za svoj del. Ker smo stremeli za specifičnim, predvsem avtentičnim zvokom na albumu je vsak član po posvetu s producentom poleg svoje opreme priskrbel še dodatna glasbila in opremo, ki je bila potrebna za produciranje želenega zvoka.

Za zagotovitev potrebne studijske opreme je poskrbel producent.



Slika 4: Predstavitev studijske opreme studia Epix Productions

Vir: (Epix Productions, 2016)

3.4 Dokumentacija projekta

Za snemanje albuma Heard Ya Say! smo poleg produkcijskega načrta in terminskega plana vodili še neformalno evidenco napredka nastajanja izdelka, za kar smo za lažjo sledljivost in ažurnost uporabljali kar e-poštno listo skupine in ostala orodja v okolju Google. Med produkcijo

se je izkazalo, da zaradi prenasičenosti sporočil in vnosov tak pristop ni optimalen, saj se je pogosto zgodilo, da se je kakšna pomembna informacija izgubila ali spregledala, zato bomo naslednjič uporabili orodja za izdelavo namenskih dokumentov v skupni rabi.

Google Search Calendar

← SAVE Discard changes Delete More Actions

(100%) RELEASE Gala Hala, Ljubljana ×

3/17/2015 to 3/17/2015

☒ All day ☐ Repeat...

Event details Find a time

Where Enter a location

Video call Add video call

Calendar Happy Ol' McWeasel

Created by gregor.jancic

Description

Attachment Add attachment

Event color ☒ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Notifications No notifications set Add a notification

Slika 5: Primer organizacije nalog v Google okolju

Vir: (Lasten, 2016)

4 PRODUKCIJA

Na produkcijo albuma *Heard Ya Say!* smo se na podlagi preteklih izkušenj iz snemanja prvega studijskega albuma dobro pripravili. Če je bil prvi album, *No Offence* iz leta 2012 zbirka avtorskih ter tradicionalnih skladb v naši izvedbi, ki so nastajale skozi leta koncertiranja, je bil *Heard Ya Say!* že v samem začetku zastavljen konceptualno. Občinstvu smo želeli ponuditi zaokrožen izdelek v obliki studijskega albuma z avtorskimi komadi in rdečo nitjo, ki jo je čutiti skozi vse skladbe. V glasbeno ustvarjalnem smislu smo to dosegli z izpiljenim glasbenim stilom, ki glede na prvi album še boljše zaokroži avtentičen zvok skupine, ki smo ga s koncerti in posnetki skozi leta pridobili, ter s tematskimi družbeno kritičnimi besedili. Izdelek se ponaša tudi z edinstveno grafično podobo, s katero je poenotena tudi celostna podoba medijske predstavitvene plati skupine, kot je spletna stran skupine ter pojavnost na socialnih omrežjih.

4.1 *Priprava snemalnega materiala*

Za snemanje je bilo predvidenih dvanajst avtorskih skladb skupine. Skladbe, ki so nastale v obdobju delovanja skupine po izdaji prvega albuma in praktično do začetka predprodukcije drugega albuma, so bile po večini aranžersko zaokrožene in kompozicijsko dokončane. Priprave materiala za snemanje so vključevale slab teden skupnih vaj na katerih smo na podlagi preigravanja skladb dorekli točne linije posameznih instrumentov, prehode med posameznimi deli in tempo za posamezne skladbe. Vsak član skupine si je za svoj instrument beležil zapiske, ki so se nanašali na dele skladb. Na primer: kot kitarist skupine sem imel za večino skladb pripravljeni dve liniji kitarских melodij, čeprav imamo v postavi samo eno električno kitaro, zato sem si poleg zapiskov za posamezne dele pripravil tudi vnaprej doma posnete posnetke za referenco pri snemanju v studiu.

4.2 *Priprava snemalnega studia*

Kot navaja Dittmar (2015), je za nemoten potek snemanja albuma potrebna dobra predhodna priprava studia, za kar je po organizacijskem produkcijskem načrtu poskrbel producent. Priprava je zajemala pregled in izbiro primerne računalniške snemalne strojne in programske

opreme, namestitve povezovalnih kablov, mikrofонов, slušalk za playback/posnetek in tudi ureditev snemalnega prostora. Za najzahtevnejšo nalogo pri pripravi se je izkazala slednja, saj je za udobje pri snemanju za v našem primeru sedemčlansko skupino potrebno zagotoviti dosti prostora.

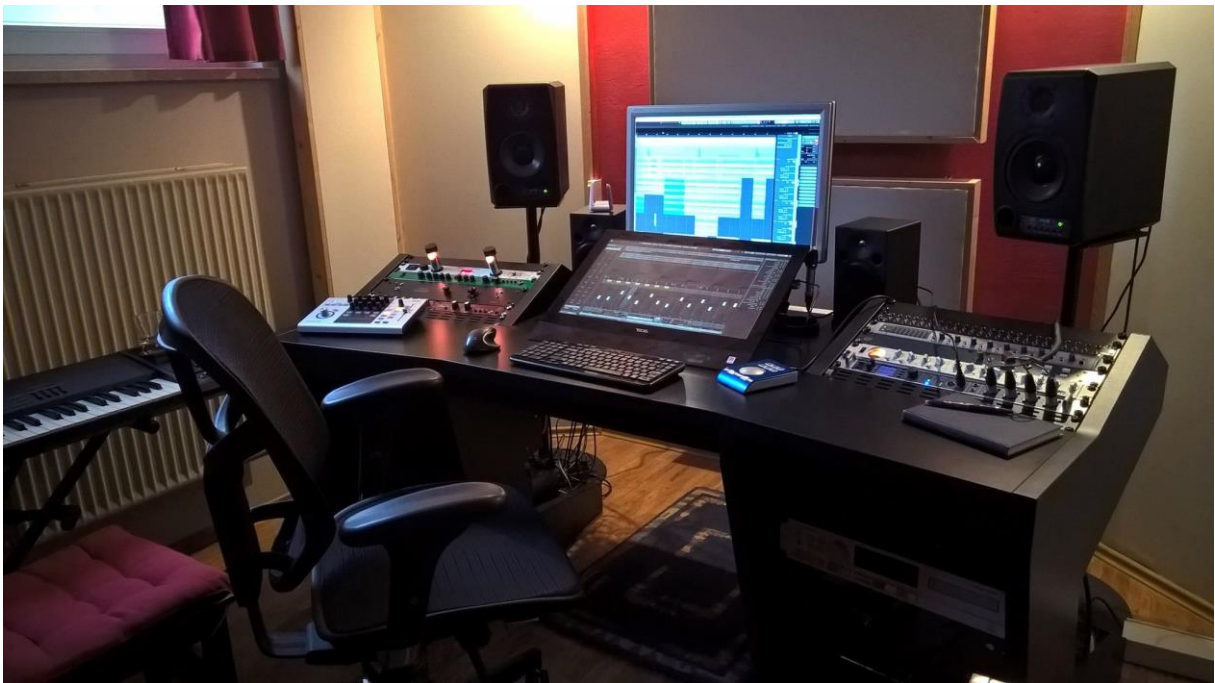


Slika 6: Prikaz dela postavitve mikrofонов (snemanje bobnov)

Vir: (Lasten, 2016)

4.3 Postavitev snemalne in glasbene opreme

Studio je razdeljen na kontrolno sobo, snemalno sobo za vokale in ostale inštrumente ter bobnarsko sobo. Takšno postavitev kot enega od primerov navaja tudi avtor Earl (2012) v svojem delu *Home music production: Getting started* pod poglavjem o postavitvi glasbene opreme v studijih. V kontrolni sobi je nameščen snemalni računalnik s programsko opremo Cubase 7, na katerega so povezani studijski monitorski zvočniki ADAM S2x in strojna snemalna oprema, ki zajema zunanjo zvočno kartico RME Fireface UFX, kompresor in stereo mešalnik.



Slika 7: Postavitev snemalne opreme v kontrolni sobi

Vir: (Epix Productions facebook stran, 2016)

V kontrolni sobi je del prostora namenjen tudi postavitvi in priklopu kitarских in bas ojačevalcev za električne inštrumente. Logistično je največji zalogaj predstavljala postavitev glasbene opreme ritem sekcije, torej bobnov, električne kitare in bas kitare.



Slika 8: Snemalna kartica RME UFX v povezavi s kompresorjem

Vir: (Lasten, 2016)

Za snemanje bas kitare smo uporabili ojačevalec AMPEG SVT-4, ki smo ga povezali s HARTKE 4x10 bas zvočnikom, postavljenim v snemalni sobi, pred katerega je bil postavljen Shure SM57.



Slika 9: Bas ojačevalec Ampeg SVT-4 PRO

Vir: (ZZounds, 2016)

Električno kitaro smo posneli z ojačevalcema Marshall JCM800 2003 in Mesa Boogie Mark IV v navezi z Marshall 1960 Vintage 4x12 kitarskim zvočnikom, ki smo ga prav tako postavili v snemalno sobo in ozvočili z mikrofonom Shure SM57 in Audix I5.



Slika 10: Kitarski ojačevalci pri snemanju albuma Heard Ya Say

Vir: (Lasten, 2016)

Največ časa je vzela postavitvev in nastavitvev bobnov v bobnarski sobi. Za snemanje smo uporabili bobnarski set znamke Yamaha, model Stagecustom in činele Zildjan. Čeprav je soba

opremljena z dušilci zvoka za visoke in nizke (bass traps) frekvence, nam je vzelo kar nekaj časa, preden smo našli idealno postavitev za zvok, ki smo ga iskali. Za zajemanje zvoka bobnov smo ozvočili vsak del bobnov posebej. Za bas boben smo uporabili mikrofona Audio Technica ATM25 in Yamaha Subkick. Snare boben (mali boben) smo ozvočili z mikrofonom Shure SM57 in Gefell M1030, medtem ko smo na prehodne bobne pritrdili mikrofone Beyerdynamics OPUS88. Tudi činele so bile ozvočene posamično. Za zajemanje zvoka hihat činele je skrbel mikrofona Audio Technica ATM350, za ride činelo pa spet Shure SM57. Zvok crash činel sta zajemala dva «overhead» mikrofona znamke Oktava MK12.



Slika 11: Postavitev bobnarskega seta za snemanje albuma

Vir: (Lasten, 2016)

Akustične instrumente, ki smo jih je snemali v drugem delu produkcije, smo posneli s pomočjo različnih mikrofona v snemalni sobi. Oddaljenost mikrofona od instrumenta smo določili glede na instrument, ki smo ga snemali. Za snemanje smo uporabili Gefell mikrofona. Povprečna oddaljenost mikrofona od instrumentov je bila okoli 40 centimetrov.

4.4 Organizacija in izvedba snemalnih sej

Po postavitvi opreme smo organizirali snemalne seje. Odločili smo se za postopno snemanje vsakega inštrumenta posebej. Takšen pristop je producentu omogočil večji nadzor nad zvokom posameznih inštrumentov med snemanjem in urejanje (editing) vsakega inštrumenta posebej v miksu in ostalih fazah postprodukcije. Z organizacijskega vidika pa je to zajetnejši zalogaj, saj je potrebno veliko časovnega usklajevanja s posameznimi člani skupine in časom producenta in tudi čas snemanja je na ta način znatno daljši, kot če bi skladbe posnela cela skupina naenkrat. Prvi del sej je bil namenjen snemanju inštrumentov ritem sekcije. Najprej smo posneli vseh dvanajst skladb z bobni, nato z bas kitaro in na koncu še kitarske melodije z električno kitaro. Nato so bili na vrsti akustični inštrumenti, kamor v našem primeru spadajo banjo, harmonika, violina in akustične kitare. Na koncu smo posneli še glavni vokal in spremljevalne vokale. Ta način kot najbolj razširjen pristop k snemanju opisuje tudi avtor Dittmar (2015) v svojem delu *Audio Engineering 101: A beginner's guide to music production*.



Slika 12: Asistent producenta pri pripravi projekta v programskem okolju Cubase 7

Vir: (Lasten, 2016)

4.4.1 Snemanje bobnov

Bobni so temelj glasbe v rock zvrsti. Dober zvok (predvsem zlit z zvokom ostalih inštrumentov) bobnov in natančno igranje bobnarja predstavlja velik delež pri kakovosti posnetka. Po postavitvi bobnov je bilo potrebno nastaviti želeni zvok. Temu smo namenili en snemalni dan. Zvok smo nastavljali s pomočjo spreminjanja postavitev posameznih mikrofонов, napenjanja in menjavanja open na bobnih, sprememb postavitve bobnov v bobnarski sobi in spreminjanja nastavitve snemalne kartice ter parametrov v snemalnem programu Cubase. Od vseh inštrumentov so pri bobnih zaradi njihove kompleksnosti in akustične narave najbolj zaznavne

vsakršne spremembe konfiguracije. Za potrebe primerjanja zvoka so bili ustvarjeni poskusni posnetki, na podlagi katerih smo se s producentom na čelu odločili za končne nastavitve.

Snemalne seje bobnov so potekale tako, da smo skladbe snemali po delih. Bobnar je imel na sebi slušalke, v katerih je imel poleg metronoma, ki je bil sprogramiran za vsako skladbo posebej, še živo spremljavo kitarista in basista, ki sva igrala v kontrolni sobi. Tudi sama sva imela na sebi slušalke, s pomočjo katerih sva prav tako slišala celotno dogajanje. Kitarski in bas ojačevalec, na katera sva bila priključena, sta bila izolirana vsak v svoji snemalni sobi, da nista motila signala bobnarskih mikrofонов, in da smo lahko zajemali še čisti signal bas kitare. Te posnetke smo v nadaljevanju uporabili za določene skladbe. Za tak pristop smo se odločili za lažjo orientacijo bobnarja v skladbah.



Slika 13: Snemalna seja bobnov

Vir: (Lasten, 2016)

Bobne za vse skladbe smo posneli v štirih snemalnih dneh. Po zaključku snemanja bobnov je bila zaradi snemanja po delih potrebna hitra ureditev posnetkov, da smo za nadaljnje snemanje imeli pripravljene bobnarske podlage celotnih skladb. Po terminskem planu so bili za urejanje namenjeni štirje dnevi, nato smo nadaljevali s snemanjem.

4.4.2 Bas in električna kitara

Ker smo bas kitaro testno snemali že med snemalnimi sejami bobnov, smo imeli že približno nastavljen zvok in tudi že nekaj uporabnih posnetkov. Vseeno pa smo se tudi pri tem inštrumentu odločili za posamično snemanje in dodatno nastavljanje zvoka. Bas zvočnik z mikrofonom Shure SM57 smo imeli v manjši snemalni sobi, v kateri so bili tudi absorberji ali blažilci, da ni prihajalo do nepotrebnega odmeva. Bas kitaro smo snemali ob spremljavi posnetkov bobnov. Za snemanje smo uporabili Ibanez Jazz bass kitaro. Tako kot pri snemanju bobnov, je tudi basist med snemanjem skozi slušalke slišal svoje igranje, metronom in posnetek bobnov. Bas kitaro smo posneli v dveh dneh.

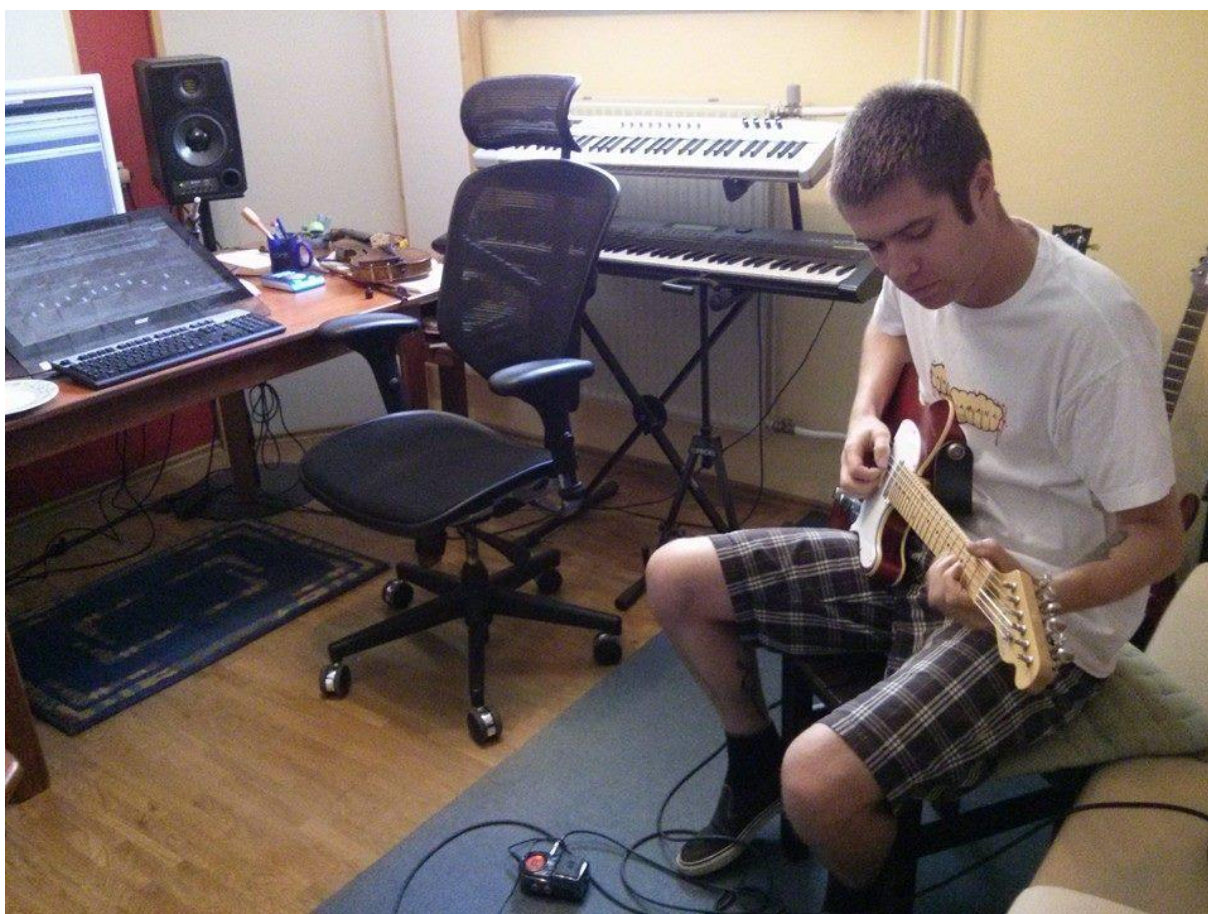
Za snemanje električne kitare smo ubrali drugačen pristop. Ker sem za vsako skladbo moral posneti dve različni kitarski melodiji, je bilo najprej potrebno nastaviti dva ujemajoča se zvoka. Po dnevu preizkušanja različnih kombinacij opreme in kitar ter nastavitve parametrov v snemalnem programu in snemalni zvočni kartici smo se na podlagi primerjalnih posnetkov za linijo ritem kitare odločili za kombinacijo kitare Gibson Explorer v navezi z Marshall JCM800 ojačevalcem, za kitarsko solo linijo pa smo uporabili ojačevalec Mesa Boogie Mark IV in Fender Telecaster kitaro. Pri snemanju smo za vsako skladbo te nastavitve še minimalno priredili, da se je zvok ujemal s stilom skladbe. V obeh primerih sem igral na Marshall 1960 Vintage 4x12 zvočnik, postavljen v snemalno sobo in ozvočen z mikrofonom Shure SM57 in Audix I5.

Snemalne seje za kitaro, pri katerih sva bila zavaljo osredotočenosti na delo navzoča samo jaz in producent, smo organizirali po skladbah. Vsak dan sva posnela eno skladbo z vsemi kitarskimi linijami in figurami.

Prvi korak je bil snemanje linije ritem kitare. Ritem kitaro sem posnel kronološko po delih skladb. Med snemanjem sem kitaro igral v kontrolni sobi, v slušalkah pa sem imel zvočno sliko dogajanja. Določene skladbe so imele nekatere kitarske dele še neizdelane, zato sva pri teh delih

posnela več verzij linije za nadaljnje razpolaganje pri miksanju/mešanju skladb. Zaradi specifičnega zvoka v nekaterih skladbah je bilo potrebno linijo ritem kitare izdelati podvojeno še z drugo kombinacijo kitarske opreme.

Pri vsaki skladbi so po snemanju kitarske ritem linije prišle na vrsto solo figure. Ta del je bil tako iz izvedbenega kot tehničnega vidika zahtevnejši, saj je terjalo natančnejše prirejanje nastavitvev za posamezni del in zahtevnejše igranje. Določene figure, ki so se navezovala na melodije akustičnih instrumentov, smo se odločili posneti v več verzijah, saj nekatere melodije posameznih instrumentov še niso bile v celoti izdelane in je bilo potrebno predvideti odstopanja. Celoten proces je terjalo veliko energije in koncentracije, zato je bilo potrebno med snemalne seje kitare porazdeliti proste dneve in med njimi organizirati druge dejavnosti, da nismo po nepotrebnem zaostajali po terminskem načrtu.



Slika 14: Uглаševanje kitare pred snemalno sejo

Vir: (Lasten, 2016)

Kitarski del snemanja albuma je bil zaključen po desetih snemalnih dnevih. S tem smo uspešno zaključili snemalni del ritem sekcije. Pred začetkom snemanja akustičnih inštrumentov in vokalov je moral producent izdelati grobi miks obstoječih posnetkov, ki smo ga v nadaljevanju uporabili kot podlago za snemanje. Trenutni miks je služil tudi kot osnova za preizkušanje manjših sprememb nastavitev v zvoku in urejanju materiala za miksanje/mešanje.

4.4.3 Snemanje akustičnih inštrumentov in vokalov

Dokončna izdelava aranžmajev in kompozicije melodij akustičnih inštrumentov je bila načrtovana za čas snemalnih sej. Ker skupino sestavlja mnogo inštrumentov, je za izdelavo melodij delikatnih akustičnih inštrumentov tak pristop veliko boljši, kot pa izdelovanje na skupinskih vajah, kjer je veliko motečih elementov (izvajanje in napake drugih inštrumentov). Dobra stran takšnega pristopa je tudi ta, da smo imeli na voljo kontrolirano studijsko okolje in možnosti testnih posnetkov ter s tem sprotnih popravkov. Se pa na ta način čas snemanja občutno podaljša, kar bi v primeru najema tujega studia pomenilo dvig stroškov.

Najprej smo posneli akustično kitaro pri skladbah, kjer je bilo to potrebno. Uporabili smo elektroakustično kitaro znamke Taylor, ki je pošiljala v snemalno kartico direkten signal, ki ga je producent s programskimi orodji in strojnim kompresorjem obdelal in nastavil primeren zvok. Snemalne seje za banjo, harmoniko in violino so bile skupne. Pri snemanju teh smo uporabili različne pristope. Pri nekaterih skladbah smo določene dele posneli z dvema ali tremi inštrumenti istočasno, spet drugje smo snemali vsak inštrument posebej. Zelo veliko časa je vzelo urejanje melodij in prehodov med njimi. Razen banja, ki je bil posnet na enak način kot akustična kitara, torej direkten signal iz magneta kitare v zvočno kartico, smo harmoniko in violino snemali v snemalni sobi s postavljenim mikrofonom.

Ko so bile melodije akustičnih inštrumentov posnete in posnetki v grobem vključeni v do tedaj nastali miks skladb, je napočil čas za snemanje glavnega vokala. Vokal smo snemali v snemalni sobi. Za zajem zvoka smo uporabili Gefell M1303 mikrofona. Kot pri akustičnih inštrumentih je bilo potrebno tudi pri glavnem vokalu pri nekaterih skladbah dokončati izdelavo linije. Prav tako smo nekaj skladb posneli v več verzijah, nato pa smo se na podlagi primerjave odločili, katera je boljša, in če so še v katerem od delov potrebne spremembe. Tudi pri snemanju vokalov

je bilo potrebno termine snemalnih sej pazljivo razporediti, saj je bilo potrebno paziti, da pevec ni pretiraval z uporabo glasu, zato smo seje omejili na štiri ure snemanja dnevno in med vsak snemalni dan umestili prost dan.



Slika 15: Delo producenta

Vir: (Lasten, 2016)

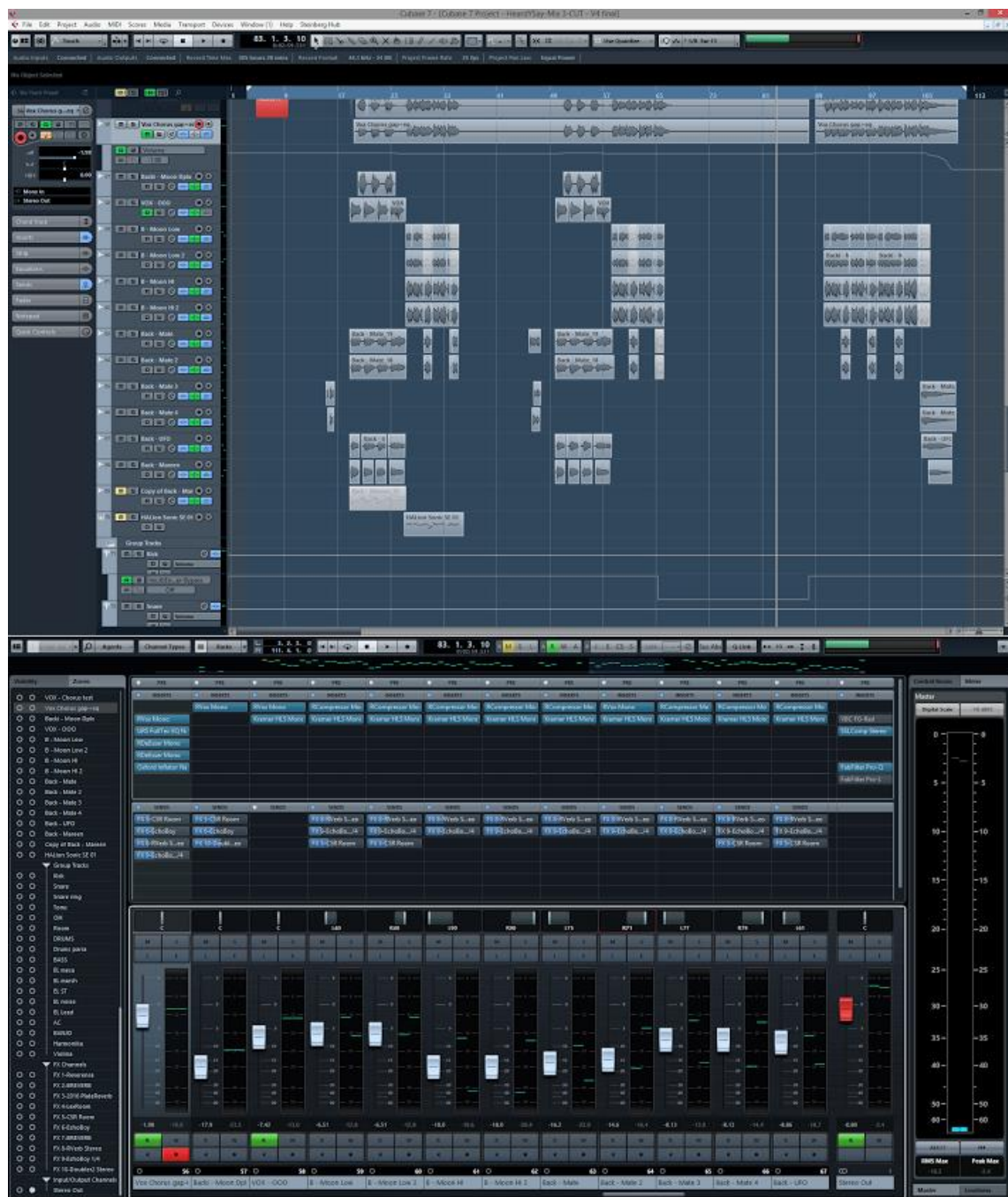
Snemanje smo zaključili z enodnevnim snemanjem podpornih vokalov, ki so se delili na vzklike (group shouts) in spremljevalne linije glavnega vokala. Vzklike smo posneli tako, da smo snemalni mikrofoni namestili v bobnarsko sobo in okoli njega vsi skupaj vzklikali besede iz besedila v delih skladb, kjer je bilo to predvideno. Zaradi velikosti sobe in številčnosti vokalov smo tako dobili željen »koncertni« efekt. Kot zanimivost lahko navedem, da je so za tovrstno snemanje vokalov glasbene skupine pogosto uporabile prakso snemanja v toaletnih prostorih, saj stenske ploščice proizvedejo podoben efekt. Spremljevalne vokale glavne vokalne linije smo posneli z vokali pevca, basista in harmonikarja, ki so vsak svoj glas snemali posebej v snemalni sobi s podobno konfiguracijo opreme, kot je bila nastavljena med snemanjem glavnega vokala. Med snemanjem inštrumentov in vokalov smo si za lažji pregled pomagali z

zapiski v obliki enostavnih »flowchartov« skladb, da smo med snemanjem vedeli, kaj je že posneto, kje se skrivajo kakšne posebnosti ipd.

4.5 Postprodukcija

4.5.1 Urejanje in mešanje posnetkov

Po snemanju je bilo na vrsti urejanje in nato mešanje posnetkov. To sta zahtevna procesa, s pomočjo katerih se izbrane verzije stez posnetkov posameznih inštrumentov uredi v koherentno celoto, jim uskladi glasnosti, nastavi frekvenčne razpone, popravi nepravilnosti v ritmu, odstrani morebitne šume ipd (Earl, 2012). Za končno nastavitev zvoka smo izbrali dve skladbi, ki smo ju nastavljali in popravljali, dokler nismo bili z zvokom zadovoljni. Producent je nato glede na nastavitve teh skladb zmešal še ostale skladbe, seveda s potrebnimi odstopanji glede na zasnovo posamezne skladbe. Ko je bil miks vseh skladb končan, smo si vzeli še nekaj dni za testiranje na različnih napravah in okoljih (Hifi, računalniški zvočniki, slušalke, avto) in iskanje napak, nato je producent posnetek poslal v dokončanje - masterizacijo.



Slika 16: Miksanje albuma v programskem okolju Cubase

Vir: (Lasten, 2016)

4.5.2 Mastering

Mastering je postprodukcijski proces, s katerim pripravimo in prenesemo posneti avdio posnetek iz vira končnega miksa na t.i. master copy, na podlagi katerega se reproducira vse nadaljnje kopije nosilcev posnetka (Earl, 2012). Danes se mastering izvaja s pomočjo delno avtomatiziranega procesa v za to namenjeni avdio napravi. Mastering je bil pri produkciji albuma *Heard Ya Say!* edini del produkcije, za katerega smo izbrali zunanjega izvajalca. To je bil finski studio Finnvox. Mastering je izvedel Mikka Jussila in je bil pripravljen v enem tednu.



Slika 17: Finski studio za mastering Finnvox

Vir: (Finnvox, 2016)

5 PRIPRAVE NA IZDAJO ALBUMA

5.1 Urejanje birokracije in distribucije

Pred tiskom fizičnih kopij albuma je bilo potrebno pridobiti kataloško številko za album, ki jo pri prijavi avtorstva glasbenega izdelka v Sloveniji dodeli združenje SAZAS in brez katere album ne more v tisk. Za potrebe digitalne distribucije je nujna še ISRC koda, ki se navezuje na posamezne skladbe, saj večina svetovnih digitalnih distributerjev skladb, ki ne vsebujejo ISRC kode, ne sprejme. ISRC (International standard recording code) je povezana s formatom izdaje in ne z delom samim. To pomeni, da ima lahko ista skladba, ki je izšla v več formatih, več ISRC kod. Za izdajo ISRC kod skrbi zavod IPF.

The image displays two versions of the 'MEDSEBOJNA POGODBA SOAVTORJEV DELA IN PRIJAVA IZVIRNEGA DELA' (Medsebojna pogodba soavtorjev dela in prijava izvirnega dela) form from SAZAS.

Left Version (Simplified):

- 1. NASLOV DELA:** Title of the work.
- 2. ALTERNATIVNI NASLOV DELA:** Alternative title.
- 3. TRAJANJE IN LETO NASTANKA:** Duration and year of creation.
- 4. VRSTA DELA:** Type of work (e.g., song, instrumental).
- 5. ZVRST IN KATEGORIJA:** Genre and category.

Right Version (Detailed):

- 6. ZASEDA:** Standard set of instruments.
- 7. IZVAJALEC:** Performer.
- 8. GLASBA:** Music details (mp, mb, etc.).
- 9. BESEDELO:** Lyrics details.
- 10. ZALOŽNIKI:** Publishers.
- 11. PRIBOJE:** Attachments (e.g., score, lyrics).

Slika 18: Primer obrazca za prijavo avtorskega dela

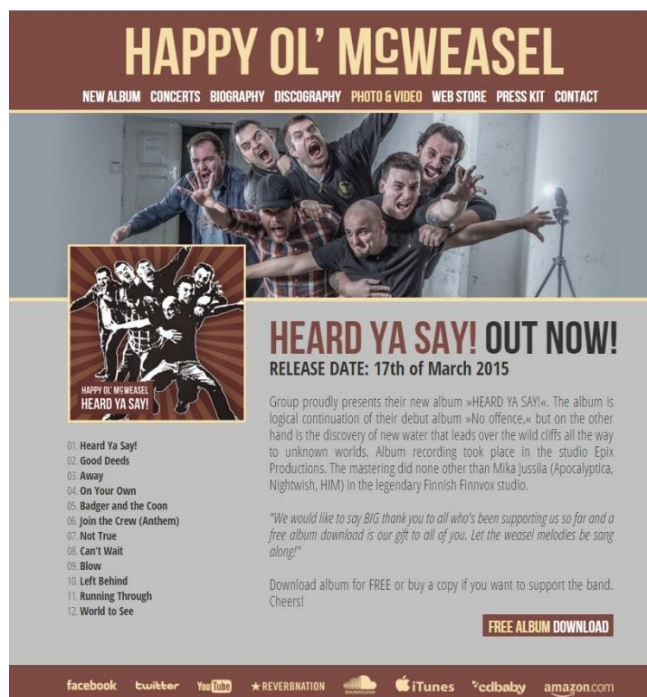
Vir: (Szas, 2016)

Za potrebe distribucije je nujna tudi UPC koda. UPC kodo lahko proizvajalec izdelkov v Sloveniji pridobi preko Gospodarske zbornice Slovenije, v našem primeru pa smo kodo za album pridobili od svetovnega distributerja digitalne glasbe CD Baby, ki smo ga pooblastili za digitalno distribucijo albuma servisom, kot sta iTunes in Amazon Music. Za distribucijo fizičnih

kopij albuma smo uporabili lastne kanale (naročila preko naše spletne strani, prodaja na prireditvah).

5.2 *Grafična podoba in tisk*

Vzporedno z urejanjem distribucijskih kanalov in prijave avtorstva smo pripravili tudi grafično podobo albuma, za kar sta bila zaslužna pevec in harmonikar skupine. Potrebna je bilo veliko grafičnega oblikovanja in podrejanja standardnim formatom izdaj albumov na CD ploščkih. Odločili smo se za izdajo t.i. »digipak«-a, ki se od standardnih pakiranj loči po tem, da je zapakiran v kartonski in ne plastični ovitek. Grafična podoba je tako zajemala zunanjo in notranjo stran ovitka, poslikavo ploščka in izdelavo priložene knjižice z besedilom in ostalimi informacijami o skupini. Grafična podoba je nastajala s pomočjo Adobe grafičnih orodij, katere koncept smo nadalje uporabili tudi pri oblikovanju spletne strani skupine in podpornih strani socialnih omrežij, pa tudi pri oblikovanju promocijskega materiala (majice, plakati).



Slika 19: Grafična podoba albuma, uporabljena na spletni strani skupine

Vir: (Happy ol'McWeasel, 2016)

Ko sta bili grafična podoba in birokracija okoli izdaje albuma urejeni, smo album poslali v tisk. Prva naklada je zajemala 2000 kosov.

5.3 Promocija izdaje albuma

Za promocijo smo poskrbeli z organizacijo podpornih prireditev po Sloveniji ter s pojavljanjem v medijih v obliki single skladbe iz albuma. Organizacijo promocije je menedžment skupine urejal v povezavi z »booking« agencijo skupine Kurz Rock Vibe, ki je v tem primeru prevzela tudi del promocije. Glede na to, da je naša skupina brez zaledja založbe in smo, tako kot samo produkcijo albuma, tudi promocijski del izpeljali na lastno pest, smo bili deležni zelo dobrega odziva medijev v obliki člankov in intervjujev na spletnih straneh, tv in radijskih programih ter časnikih, pa tudi pri občinstvu. Album je izšel 23. marca 2015 v samozaložbi (Kulturno umetniško društvo Happy ol'McWeasel). Čeprav je bil rezultat na slovenskih tleh več kot zadovoljiv, bi se bilo v prihodnje potrebno v večji meri usmeriti na tuji trg, ki kljub temu, da smo v karieri skupine svojo glasbo predstavili že v več evropskih državah, ostaja za nas v veliki

meri neizkoriščen. Statistike strani družabnih omrežij, na katerih se skupina pojavlja, in prodaja albuma v digitalni obliki, kažejo na velik porast zanimanja za skupino v Nemčiji, Angliji, Ameriki, na Japonskem in drugje. Če se bomo v prihodnosti odločili za osredotočeno promocijo skupine na teh območjih, menim, da je dober rezultat skorajda zagotovljen.



Slika 20: Naslovnica albuma Heard Ya Say!

Vir: (Happy ol'McWeasel, 2016)

6 SKLEP

Cilj diplomske naloge je bil s predstavitvijo organizacije in izvedbe produkcije albuma Heard Ya Say! skupine Happy ol'McWeasel pokazati, da lahko glasbena skupina z lastnim znanjem in z omejenimi sredstvi izda kvaliteten studijski album, obenem pa opredeliti možne rešitve za ovire, na katere smo naleteli med delom. To sem dosegel tako, da sem produkcijski proces albuma opisal v celoti, od zasnove do končnega izdelka in se v posameznih fazah procesa osredotočil na ključne naloge in ovire, ki smo jih kot skupina in posamezniki za doseg cilja morali opraviti in premagati.

Med pisanjem diplomskega dela se mi je na podlagi analitičnega opisovanja in raziskovanja organizacijskega procesa porodila vrsta idej za optimizacijo organizacijskega in tehničnega dela produkcije. Spoznal sem, da so ti dve plati produkcijskega procesa med seboj zelo tesno povezani, saj se je izkazalo, da lahko na prvi pogled nepomembna tehnična težava kot na primer okvara kakšnega kosa snemalne opreme znatno vpliva na potek snemanja in druge dejavnosti znotraj tega procesa. Zato moramo v prihodnosti kot skupina stremeti k še boljši organizaciji in znotraj le-te nameniti več pozornosti zagotovitvi rezervnih kosov snemalne in glasbene opreme ter bolj razdelanemu urniku snemanja, ki bo dopuščal še večji procent odstopanj, če iz kakršnih koli razlogov do tega pride. Prav tako smo na podlagi pripravljenega materiala za snemanje, ki je obsegal tako v celoti izdelane kot tudi še neizdelane skladbe spoznali, da čeprav ima glasbeno ustvarjanje v studiu svoje prednosti kot na primer možnost primerjalnega preizkušanja različnih melodij s pomočjo poskusnih posnetkov, je z v celoti izdelanimi skladbami do želenih rezultatov pot krajša in manj zahtevna. Predpostavka, da proces produkcije glasbenega albuma zahteva dobro pripravljene izvajalce in glasbeni material se je tako izkazala za resnično.

Potrdile so se nekatere predvidene omejitve. Zaradi omejenega znanja glasbene teorije so se določeni deli produkcijskega procesa podaljšali. To velja predvsem za snemanje skladb, ki ob prihodu v studio še niso bile v celoti izdelane in pri katerih smo za izdelavo koristili čas namenjen snemanju. Čeprav sem kot omejitev predvideval tudi omejeno tehnično znanje in omejena sredstva opreme, ki nam je bila na voljo pa te omejitve niso predstavljale resnejših ovir in niso vplivale na spremembe v terminskem načrtu.

Vse te ovire, na katere smo med snemanjem naleteli pa so zanemarljive v primerjavi z svobodo ustvarjanja, ki nam jo je pristop brez zunanjih producentov in/ali založniških hiš omogočil in katerega se bomo brez dvoma v prihodnje še posluževali.

Med delom sem pridobil zelo veliko izkušenj z uporabo glasbene in studijske opreme, izvajanjem snemalnih postopkov, uporabo različnih oglaševalskih metod ter z organizacijo v medijski produkciji. Izpopolnil sem tudi svoje veščine pri delu v skupini in pridobil veliko znanja na področju glasbene kompozicije. Spoznal sem postopek prijave avtorskega dela in upravljanje z digitalno distribucijo avtorske glasbe. Navedene izkušnje (organizacija produkcije, snemanje, oglaševalske metode), ki sem jih opisal v diplomskem delu bom zagotovo v določeni meri lahko uporabil v prihodnjih projektih. Prav tako pa sem lahko veliko pridobljenega znanja iz študija uporabil že med procesom produkcije albuma in kasneje pri pisanju diplomskega dela.

Kot skupina smo tekom produkcijskega procesa albuma pridobili nova znanja s področja glasbene kompozicije in produkcije, ki jih bomo izkoristili pri snovanju in produkciji naslednjega albuma. S pridobljenimi izkušnjami na področjih organizacije in izvedbe produkcijskega procesa pričakujem, da bomo naše delo lahko optimizirali in pridobili na kakovosti izdelka. Znanje s področja oglaševanja, ki smo ga pridobili na podlagi oglaševalske kampanje ob izidu albuma v Sloveniji pa bomo v prihodnje s pridom izkoristili na tujem tržišču. Pri tem mislim na pridobljene izkušnje s promocijo albuma na spletnih straneh in družabnih omrežjih, prav tako pa ne gre zanemariti promocije preko klasičnih medijev (npr. radio).

Mislim, da smo v veliki meri opravili svojo nalogo z odliko, obenem pa sem prepričan, da lahko s pridobljenimi izkušnjami, kreativnostjo ter ljubeznijo do tega, kar počnemo, v prihodnje dosežemo še boljši rezultat na tržišču.

7 VIRI

- Apple Music*. (18. Januar 2016). Pridobljeno iz <https://itunes.apple.com/si/genre/music/>
- Bedrač, I., & Veber Rasiewicz, B. (2009). *Organizacija in vodenje medijske produkcije*. Ljubljana: Konzorcij višjih strokovnih šol za izvedbo projekta IMPLETUM.
- Dittmar, T. (2015). *Audio Engineering 101: A Beginner's Guide To Music Production*. Oxford: Taylor & Francis Ltd.
- Earl, S. (2012). *Home Music Production: Getting Started: A Complete Guide to Setting Up Your Home Recording Studio To Make Professional Sounding Music at Home*. Sunrise, Fla.: On Demand Publishing, LLC-Create Space.
- Epix Productions*. (16. Januar 2016). Pridobljeno iz Epix Productions - About: <http://www.epixproductions.com/about.html>
- Epix Productions facebook stran*. (17. Januar 2016). Pridobljeno iz Epix Productions facebook - pictures: https://www.facebook.com/EpixProductions/photos_stream
- Finnvox*. (23. Januar 2016). Pridobljeno iz <http://www.finnvox.fi>
- Happy ol'McWeasel*. (5. Januar 2016). Pridobljeno iz Happy ol'McWeasel - diskografija: <http://www.happyolmcweasel.com>
- Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU -Portal BOS*. (22. Februar 2016). Pridobljeno iz <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>
- Lasten. (19. Januar 2016).
- Media college*. (15. Januar 2016). Pridobljeno iz Media college - The Production Process: <http://www.mediacollege.com/glossary/p/production-process.html>
- Record collector's guild*. (16. Januar 2016). Pridobljeno iz Record collector's guild - About vinyl records: <http://www.recordcollectorsguild.org/modules.php?op=modload&name=sections&file=index&req=viewarticle&artid=44&page=1>
- Sazas*. (20. Januar 2016). Pridobljeno iz Sazas - Glasbeni avtorji: <http://www.sazas.org/glasbeni-avtorji.aspx>

ZZounds. (17. Januar 2016). Pridobljeno iz *ZZounds - Media*:
http://c1.zzounds.com/media/fit,2018by3200/quality,85/SVT4PRO_1-1-2009-3e401ca7dbd1c0cb8f4e5f97a37b6b23.jpg

8 PRILOGE

Priloga 1: Izvod končnega izdelka.